

Højesteret: Et direkte krav i medfør af FAL § 95, stk. 2 var ikke forældet

Højesteret har den 24. februar 2022 afsagt kendelse i en sag vedrørende forældelse af et krav om erstatning for bortkomsten af et parti cigaretter i forbindelse med en vejtransport. Modsat Sø- og Handelsretten og Østre Landsret fandt Højesteret, at den skadelidtes krav ikke var forældet i medfør af forældelseslovens regler. Højesteret fandt derimod, at forældelsen var blevet afbrudt ved den konkursramte skadevolders anmeldelse af skaden til sit ansvarsforsikringsselskab jf. forsikringsaftalelovens § 29, stk. 5, og at den skadelidte dermed var indtrådt i skadevolderens retsstilling også i forhold til forældelsen.

SAGENS BAGGRUND OG FAKTUM

Det hollandske firma, Kazemier Transport B.V. (Kazemier), transporterede i september 2011 et parti cigaretter fra Ungarn til Danmark for British American Tobacco Exports Limited (BAT). Den 19. september 2011 forsvandt i alt 756 kartoner cigaretter fra lastbilen.

Den 20. september 2011 oplyste Kazemier BAT om, at skaden (bortkomsten af cigaretter) var anmeldt til sit ansvarsforsikringsselskab, HDI-Gerling Verzekeringen N.V. (HDI). Den 21. september 2011 anlagde BAT retssag ved High Court of Justice i England mod bl.a. Kazemier som den udførende transportør. The Supreme Court i England afviste dog sagen den 28. oktober 2015 på grund af manglende værneting.

Under sagens behandling ved domstolene i England, som HDI ikke var blevet inddraget i, gik Kazemier konkurs den 18. september 2012. Den 25. oktober 2016 anlagde BAT sag i Danmark ved Sø- og Handelsretten mod HDI. Forsikringsaftalen indeholdt bl.a. bestemmelser om hollandsk værneting og lovvalg.

Under sagens behandling ved Sø- og Handelsretten blev spørgsmålet omkring værneting i Danmark udskilt til særskilt behandling og afgørelse. Sø- og Handelsretten fandt ved kendelse af 10. november 2017, at sagen havde sin nærmeste tilknytning til Danmark, og at dansk ret skulle finde anvendelse ved afgørelsen af, om der kunne anlægges sag mod HDI i Danmark. Ved kendelsen fandt retten endvidere, at der var værneting for sagen i Danmark, idet der ikke kunne lægges vægt på værnetingsaftalen indgået mellem forsikringsselskabet, HDI og dets forsikringstager, Kazemier.

Herefter nåede Sø- og Handelsretten frem til, at den resterende del af sagen ligeledes skulle afgøres efter dansk ret, og Sø- og Handelsretten nåede også frem til, at BAT's krav mod HDI var forældet, hvorfor HDI blev frifundet.

ØSTRE LANDSRETS DOM

For Østre Landsret gentog parterne i det væsentlige sine påstande og anbringender, som blev gjort gældende for Sø- og Handelsretten.

Blandt andet blev det gjort gældende fra BAT's side, at spørgsmålet om forældelse ikke skulle behandles efter dansk ret, men derimod hollandsk ret, idet BAT var indtrådt i Kazemiers retsstilling mod HDI i medfør af forsikringsaftalelovens § 95, stk. 2, og at BAT derfor kunne påberåbe sig lovvalgsklausulen, der pegede på hollandsk ret.

Endvidere gjorde BAT gældende, at såfremt de danske forældelsesregler fandt anvendelse i den konkrete sag, var der under alle omstændigheder ikke indtrådt forældelse for kravet, jf. forsikringsaftalelovens § 29, stk. 5, idet forældelsesfristen var blevet afbrudt ved Kazemiers anmeldelse af skaden til HDI.

Heroverfor gjorde HDI gældende, at lovvalgsklausulen i forsikringsaftalen indgik mellem HDI og Kazemier ikke kunne påberåbes af BAT, og at dansk ret skulle finde anvendelse i den konkrete sag (som også tidligere fastslået af Sø- og Handelsretten).

Endvidere gjorde HDI gældende, at BAT's krav mod HDI var forældet i medfør af forældelseslovens § 3, stk. 1, jf. forsikringsaftalelovens § 29, stk. 1, idet forældelsesfristen over for HDI skulle regnes fra den 18. september 2012, hvor Kazemier gik konkurs. Det blev gjort gældende, at BAT's eventuelle krav mod HDI opstod på dette tidspunkt, i medfør af forsikringsaftalelovens § 95, stk. 2. HDI gjorde gældende, at BAT ikke kunne påberåbe sig en eventuel suspension af forældelsen, som måtte eksistere forud for konkursen, herunder at BAT ikke kunne støtte ret på den eventuelle anmeldelse af skaden, som Kazemier måtte have foretaget over for HDI.

ØSTRE LANDSRETS BEGRUNDELSE OG RESULTAT

Østre Landsret bemærkede indledningsvis, at sagen for Østre Landsret i første omgang angik om BAT's krav mod HDI var forældet, herunder om dette spørgsmål skulle afgøres efter dansk eller hollandsk ret, jf. lovvalgsbestemmelsen indeholdt i forsikringsaftalen mellem Kazemier og HDI.

Med henvisning til Højesterets dom af 9. oktober 2017 i sagen mellem Assens Havn og Navigators Management (refereret i UfR 2018.461 H), nåede Østre Landsret herefter frem til, at lovvalgsbestemmelsen i forsikringsaftalen mellem Kazemier og HDI ikke fandt anvendelse på forholdet mellem BAT og HDI, og at sagen – som også tidligere fastslået af Sø- og Handelsretten – havde sin nærmeste tilknytning til Danmark. Spørgsmålet om forældelse skulle derfor afgøres efter dansk ret.

Landsretten fandt, ligesom Sø- og Handelsretten, at BAT ikke kunne støtte ret på en eventuel suspension af forældelsesfristen fra Kazemier's side i medfør af forsikringsaftalelovens § 29, stk. 5 eller § 95, stk. 2, idet der ikke kunne støttes ret på en skadesanmeldelse fra Kazemier forud for dennes konkurs.

Landsretten fandt endvidere, at BAT ikke selv havde foretaget skridt, der suspenderede forældelsesfristen, og at kravet derfor var forældet i medfør af forældelseslovens § 3, stk. 1, da sagen blev anlagt ved Sø- og Handelsretten den 25. oktober 2016 – mere end 3 år efter tyveriet af cigaretterne.

Østre Landsret stadfæstede Sø- og Handelsrettens afgørelse, hvorfor HDI blev frifundet.

Efter tilladelse fra Procesbevillingsnævnet indbragte BAT sagen for Højesteret, hvor spørgsmålet om lovvalg og forældelse blev udskilt til forlods behandling og afgørelse jf. retsplejelovens § 253, stk. 1.

Under sagen for Højesteret var parterne enige om, at spørgsmålet om forældelse af det, af BAT rejste direkte krav mod HDI, skulle afgøres efter dansk ret – og dermed ikke hollandsk ret, jf. lovvalgsbestemmelsen i forsikringsaftalen.

HØJESTERETS KENDELSE

BAT gjorde for Højesteret gældende, at BAT efter forsikringsaftalelovens § 95, stk. 2 var indtrådt i Kazemiers retsstilling mod HDI også i forældelsesretlig henseende, da BAT kunne støtte ret på, at forældelse af kravet i forholdet mellem Kazemier og HDI var suspenderet ved Kazemiers anmeldelse af skaden til forsikrings-selskabet, og da kravet ikke efterfølgende var blevet afvist af HDI.

BAT henviste i den forbindelse til almindelige indtrædelsesprincipper og princippet i gældslovens § 27 gående ud på, at en skadelidte ikke opnår bedre eller dårligere ret end en skadevolder. BAT fremhævede i den forbindelse, at de foregående instansers afgørelse var truffet på en fejlagtig opfattelse af forsikringsaftalelovens § 29, stk. 5 og Højesterets dom af 21. marts 2017 i sag 203/2016 (refereret i UfR 2017.1787 H) samt Højesterets dom af 23. januar 2018 i sag 93/2017 (refereret i UfR 2018.1506 H).

Heroverfor gjorde HDI gældende, at BAT's krav efter forsikringsaftalelovens § 95, stk. 2 først opstod ved Kazemiers konkurs den 18. september 2012, og at det fremsatte direkte krav derfor var forældet efter forældelseslovens § 3, stk. 1, jf. forsikringsaftalelovens § 29, stk. 1. Det blev videre gjort gældende, at BAT forud for sagsanlægget i Danmark og efter Kazemiers konkurs ikke havde afbrudt forældelsen af kravet.

Derudover gjorde HDI gældende, at BAT alene var indtrådt i Kazemiers ret i henhold til forsikringsaftalen og ikke i retsstillingen generelt (blandt andet om forældelse). HDI anførte, at kravet skulle anses at hvile på et særligt grundlag (Kazemiers konkurs) og derfor skulle forældes særskilt. Afslutningsvis gjorde HDI gældende, at bevisbyrden for, at Kazemier havde anmeldt skaden til HDI, ikke var løftet.

HØJESTERETS BEGRUNDELSE OG RESULTAT

Højesterets afgørelse indeholder nogle interessante og principielle bemærkninger og fortolkningsbidrag i relation til indtræden efter forsikringsaftalelovens § 95, stk. 2.

Således fastslår Højesteret for det første, at:

"Højesteret finder, at indtræden efter § 95, stk. 2, i overensstemmelse med bestemmelsens ordlyd, og hvad der må anses for forudsat i forarbejderne til lovens § 29 om forældelse (Folketingstidende 2006-07, tillæg A, lovforslag nr. L 166, s. 5665 ff. og 5694 ff.), indebærer, at skadelidte indtræder i skadevolderens (den sikredes) forældelsesretlige stilling over for forsikringsselskabet."

For det andet fastslår Højesteret, at:

"Hvis skadevolderen har anmeldt skaden til forsikringsselskabet, sådan at forældelse af skadevolderens krav mod selskabet er afbrudt, jf. forsikringsaftalelovens § 29, stk. 5, indebærer skadelidtes indtræden efter § 95, stk. 2, derfor, at skadelidte også indtræder i denne forældelsesretlige virkning af anmeldelsen. En sådan situation adskiller sig fra situationen i Højesterets dom af 23. januar 2018 (UFR 2018.1506), som angik spørgsmålet om, hvem der ved anmeldelse kan afbryde forældelse efter § 29, stk. 5, og ikke spørgsmålet om indtræden efter § 95, stk. 2, i den forældelsesretlige virkning af en anmeldelse foretaget af den sikrede skadevolder."

På den baggrund og med henvisning til e-mailen af 20. september 2011 fra Kazemier til BAT, hvori det blandt andet var anført, at skaden af Kazemier var blevet anmeldt til HDI, samt det tidligere sagsanlæg i England, hvorom HDI var involveret i et vist omfang, fandt Højesteret det tilstrækkelig sandsynliggjort, at Kazemier havde foretaget anmeldelse af skaden til HDI, at forældelsen af Kazemiers eventuelle krav mod HDI derfor var afbrudt, jf. forsikringsaftalelovens § 29, stk. 5, og at BAT efter forsikringsaftalelovens § 95, stk. 2 ved Kazemiers konkurs i september 2012 var indtrådt i den forældelsesretlige virkning af anmeldelsen.

I modsætning til såvel Sø- og Handelsretten som Østre Landsret nåede Højesteret således frem til, at det af BAT fremsatte direkte krav mod HDI, jf. forsikringsaftalelovens § 95, stk. 2, ikke var forældet (efter dansk ret).

NJORDS KOMMENTARER

Afgørelsen fra Højesteret er interessant, da den indeholder nogle ganske principielle bemærkninger og fortolkningsbidrag i forhold til indtræden efter forsikringsaftalelovens § 95, stk. 2.

Særligt interessant er det, at Højesteret nu har slået fast – på et generelt plan – at en skadelidtes indtræden efter forsikringsaftalelovens § 95, stk. 2 indebærer, at den skadelidte (også) indtræder i skadevolderens, dvs. den sikredes, forældelsesretlige stilling over for ansvarsforsikringsselskabet, og at den skadelidte derved også kan påberåbe sig og støtte ret på en eventuel skadesanmeldelse foretaget af skadevolderen (den sikrede).

Med Højesterets afgørelse er det således nu fastslået, at en skadelidtes direkte krav mod et ansvarsforsikringsselskab i medfør af forsikringsaftalelovens § 95, stk. 2 forældes på samme måde som skadevolderens (den sikredes) krav mod forsikringsselskabet, herunder at en skadelidte kan påberåbe sig og støtte ret på en anmeldelse foretaget af skadevolderen (den sikrede) forud for dennes konkurs.

Som nævnt var parterne for Højesteret enige om, at spørgsmålet om forældelse skulle afgøres efter dansk ret – og dermed ikke efter hollandsk ret, jf. lovvalgsbestemmelsen i forsikringsaftalen mellem Kazemier og HDI. Højesteret fik derfor ikke lejlighed til at udtale sig om, hvorvidt forsikringsaftalens lovvalgsbestemmelse omkring anvendelse af Højesteret ville kunne påberåbes af BAT i den konkrete sag.

Kendelsen fra Højesteret samt dommene fra Østre Landsret og Sø- og Handelsretten kan læses her.